

Oponentní recenze – TUL v Liberci, Fakulta Umění a Architektury
Diplomní projekt: Guggenheimovo muzeum umění a designu v Helsinkách, Finsko
Autor: Kateřina Fryzelková
Vedoucí ateliéru: Ing.arch.akad.arch. Jan Hendrych

Kateřina Fryzelková si jako zadání diplomové práce vybrala téma jedno z nejtěžších a zároveň nejvýsošnějších – muzeum umění. Zvolila si mezinárodně kontroverzní zadání chystaného Guggenheimova muzea umění v centru Helsinek a navázala na historicky nejvíce obsazenou architektonickou soutěž, které se vloni zúčastnilo více než 1700 architektonických kanceláří. Výsledky prvního kola soutěže vyprovokovaly mediální debatu o vynaloženém čase a energii několika set architektonických týmů vložených do snahy vytvořit ikonickou architekturu pro mezinárodně proslavenou značku Guggenheim. Je zajímavé, že se mezi šesti finalisty neobjevila žádná jména renomovaných architektů, na které Guggenheimova nadace ve svých velkolepých projektech tolik spoléhá. Jsem rád, že se Kateřina nenechala ovlivnit nadměrnými kreativními soutěžními návrhy, a že prezentuje promyšlený projekt, který nezůstává jen v poloze formální sochy. Diplomní práci bych rád zhodnotil dle několika kritérií:

VAZBA K MÍSTU

Diplomantka prezentuje dobrou a ucelenou analýzu místa a širší vztahy parcely, byť bez osobní zkušenosti z návštěvy. Koncepte pevného kamenného soklu, který nazývá „molo“ a na něm posazených lehkých výstavních domů - „lodí“, dobře využívá výškových specifíků i prostorových omezení místa, jakým je např. potřeba dopravní obsluhy objektu i přístavu ze západu. Horizontální stratifikací budovy na podzemní servisní podlaží a nadzemní veřejnou platformu navrhovaný dům definuje nové zvýšené nábřeží a zároveň dobře komunikuje s níže položeným veřejným prostorem v severní části, navazujícím na historickou tržnici a centrum Helsinek. Není opomenut vztah muzea k veřejnému parku přes silnici, se kterým se spojuje novou pěší lávkou, bezpochyby smysluplnou. Za slabší stránku považuji její vyústění do prostoru, který je až příliš oddělen od dění spojeného se vstupem do muzea. Její koncepční slabinu vidím v tom, že má ambici být šestou „lodí“ kotvící na molu, alespoň dle textové zprávy. Je však řešena odlišnými prostředky než ostatní lodě. Zároveň je vedena nejdelší trasou. Potenciál lávky vidím v možnosti se angažovaněji zapojit do samotného prostorového řešení muzeální stavby a do obsluhy hlavních vstupních prostor.

KONCEPT

Otázka důslednosti sledovaného konceptu mne napadá v souvislosti s hmotovým řešením celku muzeálních objektů. Koncept mola byl zvolen díky historii místa jako nákladního překladiště zboží z lodí na železnici. Ke kamennému molu jsou přikotvené „lodě“ jednotlivých expozic, univerzálně využitelné kontejnery na výstavy, které jsou propojené lehkými „lávkami“ přes pravidelné čezury. A právě vztah lodí k molu ne zcela chápu. Mezi kontejnery a molem je prostor, který se slévá napříč v jedno velké foyer. To je dimenzováno ve vztahu k předpokládané návštěvnosti jako univerzální vstupní prostor. Jednotlivé lodě jsou však posazené na masivní sloupky, které jakoby stíraly jejich prostorovou členitost ve prospěch nerušeného výhledu na přístav. Jejich vzájemný rytmus návštěvník vnímá v exteriérových pohledech, a poté až po výstupu do prvního patra interiéru. Také lávky spojující jednotlivé kontejnery jsou vyjádřeny nepřesvědčivě, jelikož se vlastně spojují se skleněnou podnoží foyer. Vztah molo – lodě – lávky je ne zcela jasný a koncepčně čistý. Je však na autorce, jak moc je pro ni vyjádření spojitosti s tematikou kotvení lodí důležité a jakými metaforickými a materiálními prostředky demonstruje svůj koncept obyčejnému pozorovateli.

OTÁZKA VÝRAZU, DOMINANCE, IKONIZACE ARCHITEKTURY

Civilní a „neikonický“ výraz budovy oceňuji, je v něm skromnost a zároveň velkorysost. Měřítkem je projekt přiměřený k okolí, především díky rozčlenění do několika menších hmot. To by mělo být nejvíce patrné z pohledu od západu z parku, odkud je muzeum nejplastičtější. Ve vizualizacích je stavba zobrazena vždy z úhlu, nikdy čelně jako na 2D pohledech. Paradoxně vypadá takto lépe a sebejistěji, protože se jednotlivé kontejnery spojují v jeden silnější celek. V kontextu působí muzeum relativně nenápadně, a zároveň je výrazem a nevítanou dominancí patrné, že se jedná o významnou městskou stavbu. Ve srovnání s uvedenými příklady referenčních historických staveb (nádraží od E.Saarinena, kostel Rock, A.Aalto) je však navrhovaná architektura až příliš internacionální. Jak se místo vzniku stavby promítá do jejího výrazu? Stačí architektonický koncept mola s loděmi na to, aby se projekt přimknul k městu a stal se jeho reprezentantem? Jak by diplomantka tuto problematiku řešila v dalších vývojových fázích projektu? Které mechanismy by autorka zvolila proto, aby z muzea učinila dům do Helsinek?

TYOLOGIE MUZEA A VÝSTAVNÍ PROSTOR

V provozu muzea lze spatřit pořádný kus práce a poctivého plánování. V principu dobře fungují všechny návaznosti. Oddělení zón veřejnosti, zaměstnanců, provozu muzea a zásobování se dobře promítá do provozních vazeb mezi podzemním a nadzemními podlažními. Díky edukačnímu centru má muzeum také oživenou severní fasádu, která nepodléhá formálně zvolené orientaci východ-západ. Připadá mi jen škoda neprosvětlit multifukční sál č.062 ze severní vstupní strany, odkud se z něj dohlédne na historické centrum s oběma katedrálami.

V podzemním podlaží (technicky přízemí) jsou nedostatečně osvětleny kanceláře vedení muzea a velkoprostorová kancelář č.0.45., zřejmě důsledkem formálního ztvárnění nábrežní fasády. To by však nikdy nemělo být v neprospěch funkce. Je ke zvážení, zda-li by neměl být lodní terminál propojen s muzeem vnitřní komunikací. Přeci jen je terminál potenciálním vstupem pro velké množství návštěvníků muzea. Klasicistní symetrické rozvržení stavby v přízemí funguje dobře provozně, i když se občas potýká s formálními kompromisy. To je patrné například v počtu veřejných vstupů do interaktivních zón. Při vstupu do tak velké výstavní instituce by měla být nejprve viditelná info zóna s prodejem vstupenek a až poté obchod se suvenýry, nikoliv naopak. K hlavním vertikálním komunikacím je to od prodeje lístků 40m, což je relativně daleko. Je otázkou, zda-li by symetrická kompozice snesla centrální vertikální propojení, jakési hlavní schodiště (focal point), a nabídla třetí alternativu vstupu do galerijního patra. Galerijní patro je dobře obslouženo a nabízí velkou flexibilitu využití. Nepochopil jsem pouze důvod proměnlivých výšek jednotlivých expozic, které jsou všechny zamýšlené jako univerzální.

Přes drobné připomínky k jinak velmi dobře vyřešeným dispozicím vytvořila Kateřina Fryzelková dům sebevědomý a nadčasový, který nepodléhá formálním tendencím v současné architektonické praxi. Práci rozhodně doporučuji k obhajobě a diplomantku k udělení akademického titulu.

Diplomní práci hodnotím známkou výborně „mínus“.

*Pavel Nasadil
Praha ,3. února 2015*